

Neudržitelný rozvoj lidstva 1

Tomáš Milář, PdF MU

1. přednáška, 23.9.2015

<https://www.youtube.com/watch?v=zE7PKRjrid4>

Můžeme důvěřovat svému úsudku?

=> Kognitivní zkreslení

- Confirmation bias
- Optimism bias
- Naïve realism
- ...

Existují právě dva způsoby jak hovořit s lidmi o dlouhodobých důsledcích jejich jednání pro zemskou biosféru.

- a) Můžete lidem říct, že ničí biosféru, upozornit je na to, že pokud své jednání nezmění, povede to nejspíš k velkému vymírání druhů, které může zahrnovat i je samé. V tom případě Vás nebudou poslouchat. Obvykle ani nedostanete příležitost mluvit, protože – přiznejme si to – lidé to slyšet nechtějí.
- b) Nebo jim můžete říct, že ničí biosféru, ale udělejte to citlivě, rozhodně vyjádřete spoustu optimismu, a potom jim řekněte, že mohou udělat, cokoliv je napadne, naplňte je nadějí. V tomto případě budou lidé nadšeně aplaudovat, vstanou, odejdou, a vrátí se ke všemu, co dělali před tím, tedy k ničení biosféry.

Snadno si všimnete, že výsledek je v obou případech stejný. Jediný rozdíl – a to významný – je v tom, že optimista bývá znovu pozván, aby přednášel.

David Cohen

Ukončení předmětu

Kolokvium – Pyramida udržitelnosti

Doporučená literatura

Lubomír Nátr:
Rozvoj trvale neudržitelný

Bedřich Moldan:
**(Ne)udržitelný rozvoj,
ekologie,
hrozba i naděje**

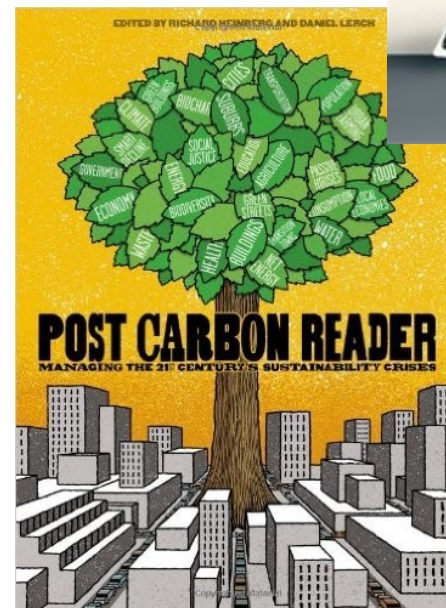
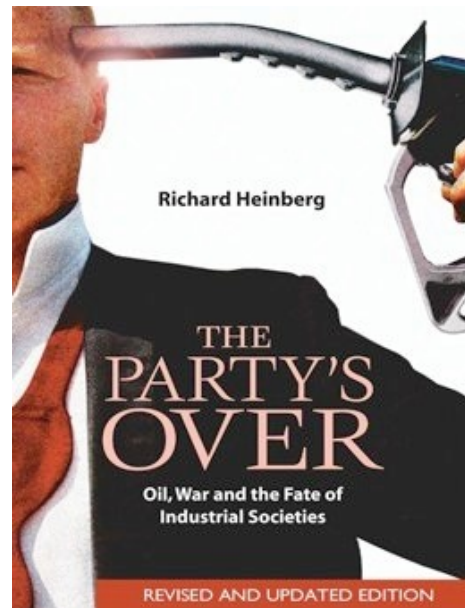
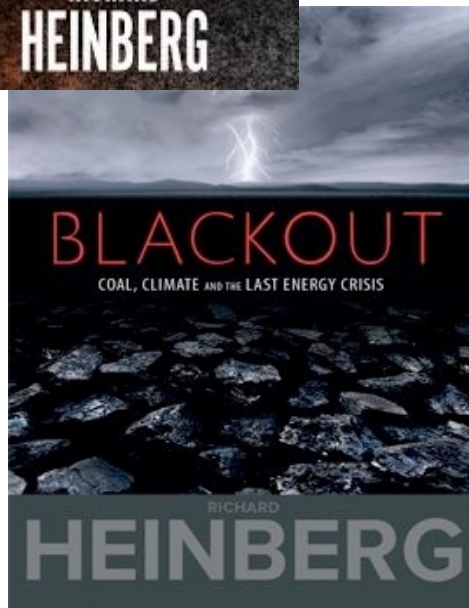
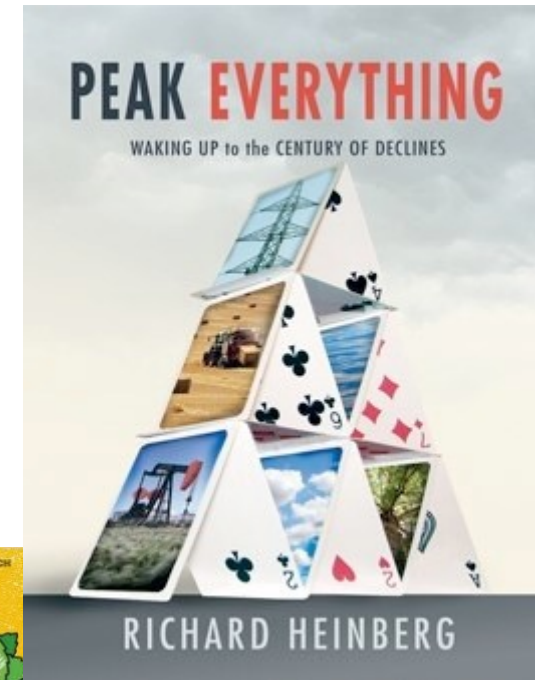
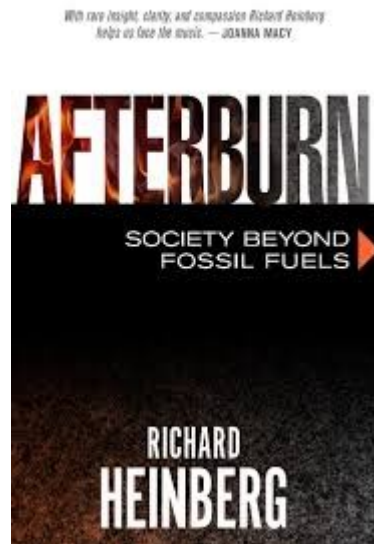
Doporučená literatura

Další knihy Bedřicha Moldana
(Podmaněná planeta)

Knihy Jana Kellera
(Abeceda prosperity, Až na dno blahobytu)

Donella Meadows
Překročení mezí

Knihy a přednášky Richarda Heinberga

Dokumentární filmy

- GasLand (2010)
- Home (2009)
- Collapse (2009)
- Garbage Warrior (2007) / Architekt odpadu
- An Inconvenient Truth (2006) / Nepříjemná pravda
- Age of Stupid (2009) / Čas hlupáků
- Global Dimming (2005) / Globální stmívání
- The Light Bulb Conspiracy: The untold story of planned obsolescence (2010)
/ Žárovková konspirace: Příběh plánovaného zastarávání
- The Yes Men Fix the World (2009)
- GrowthBusters (2011)
- Last Call (2012)
- ...

LAUDATO SI'

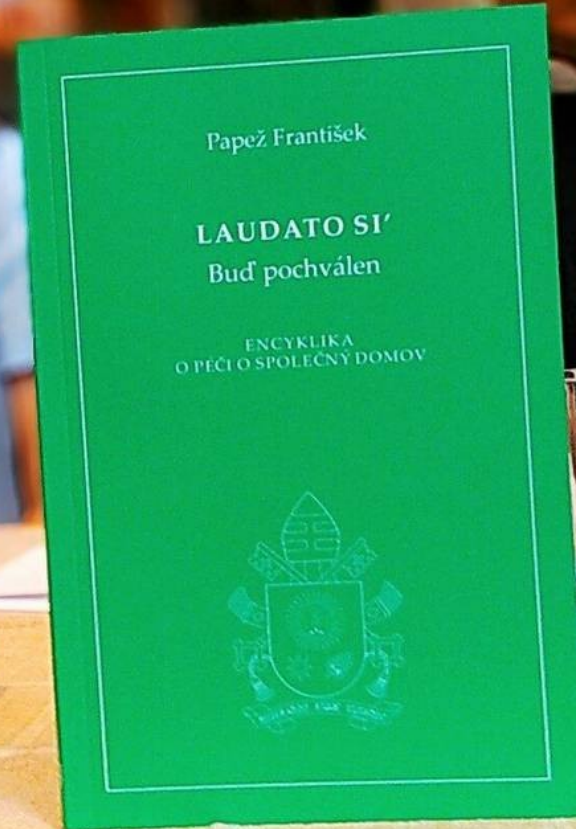
ON THE CARE OF
OUR COMMON HOME

POPE FRANCIS

ENCYCLICAL LETTER

<http://www.paulinky.cz/Knihovnicka/Encyklika-Laudato-Si>

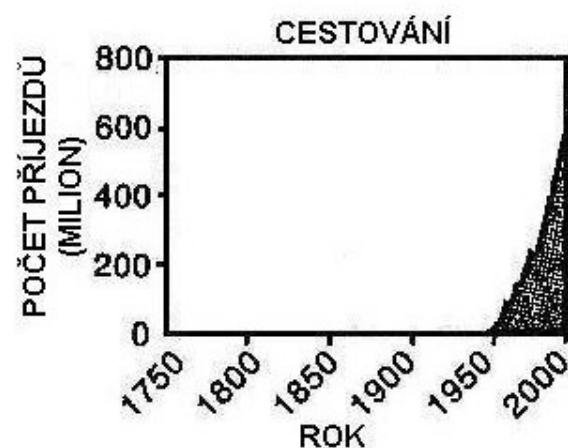
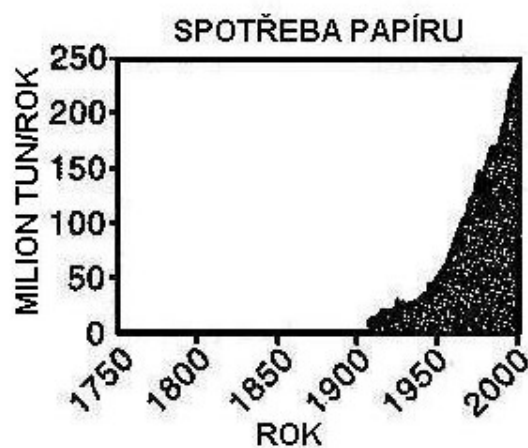
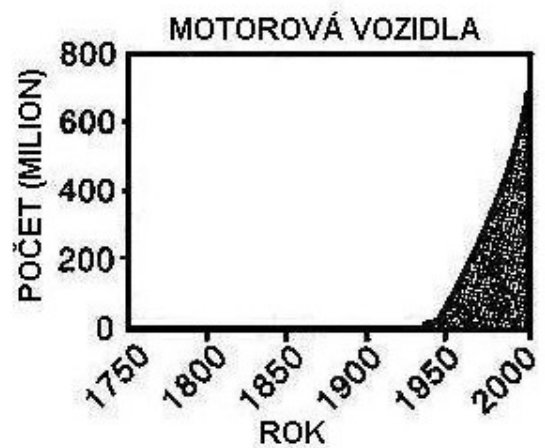
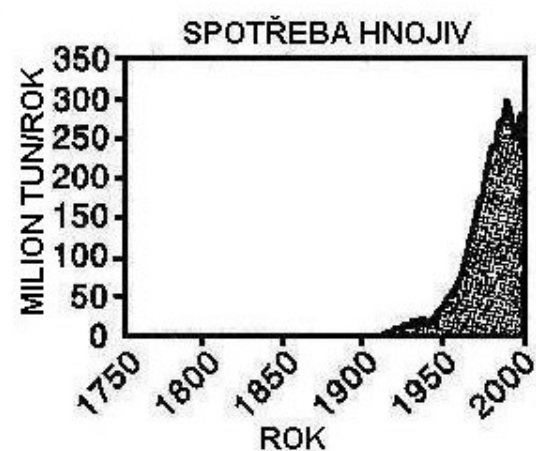
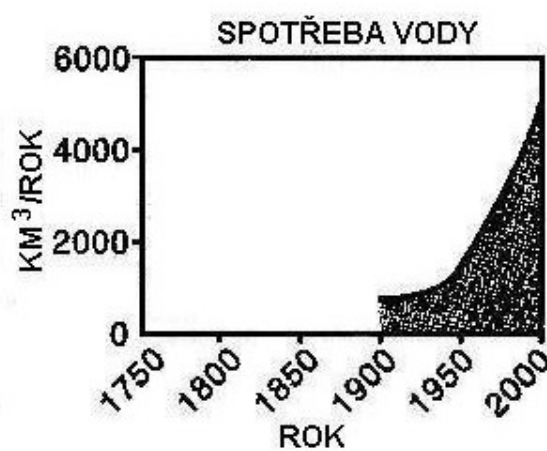
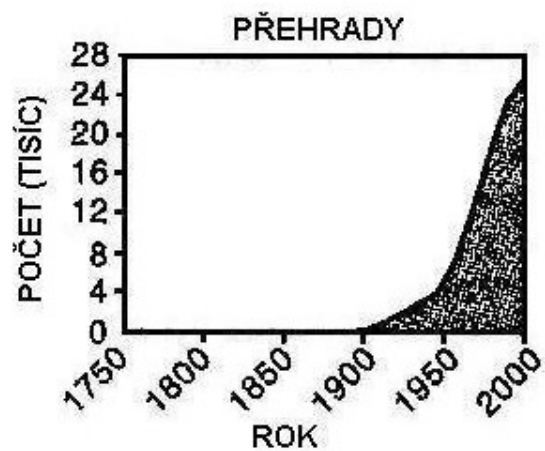
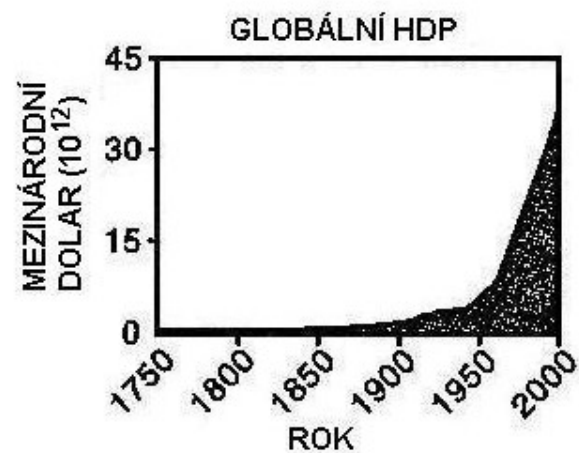
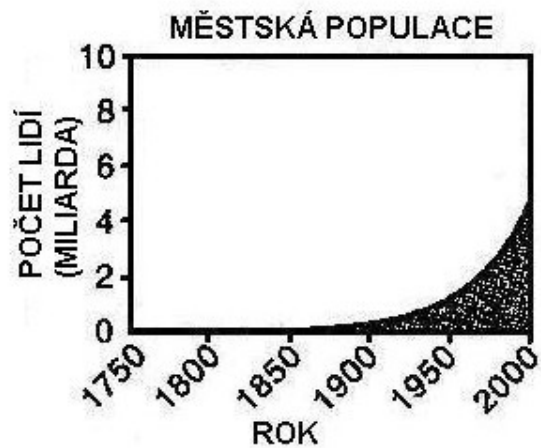
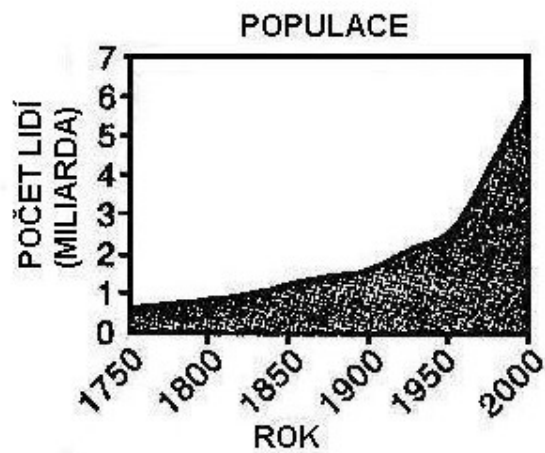
<https://www.youtube.com/watch?v=76BtP1GInlc>

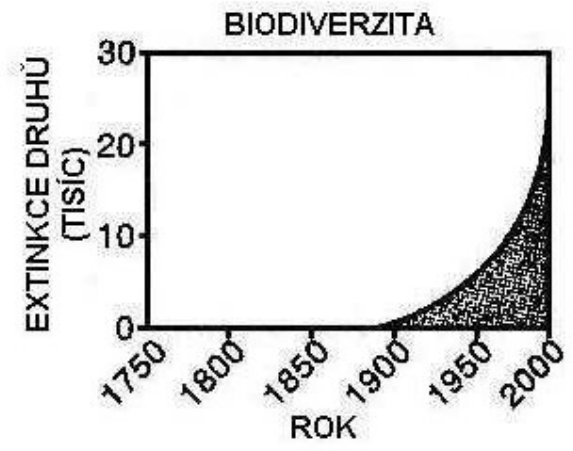
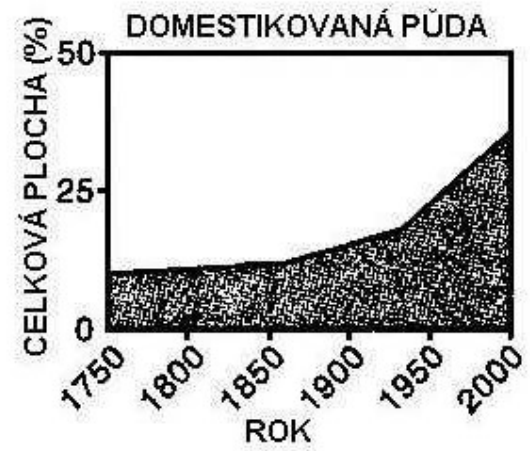
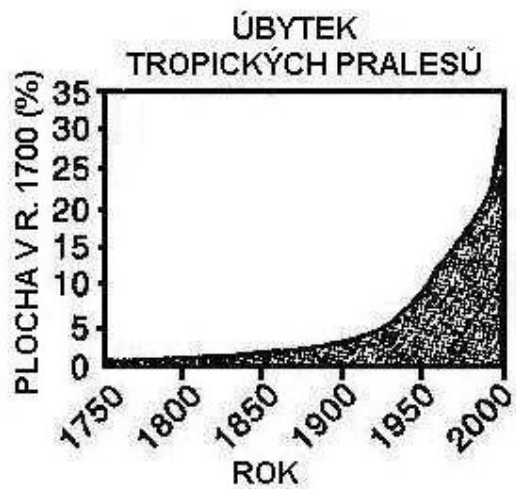
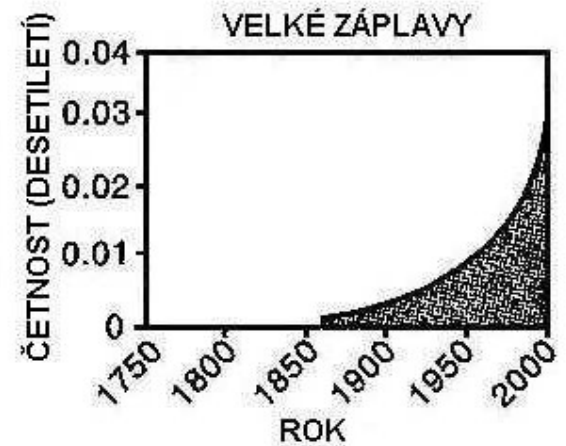
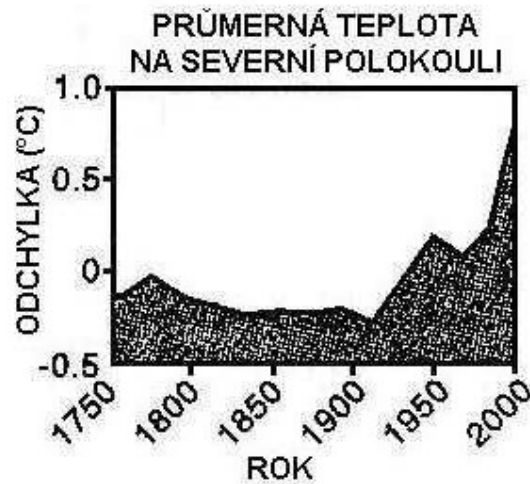
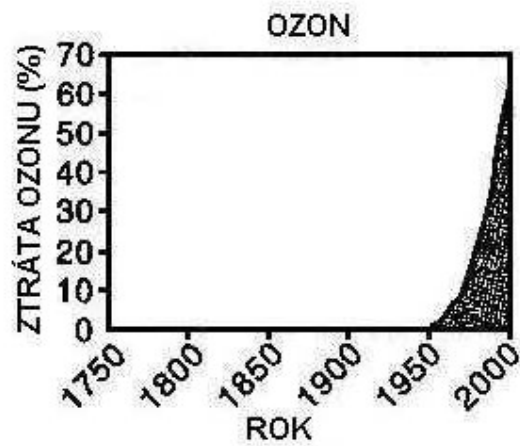
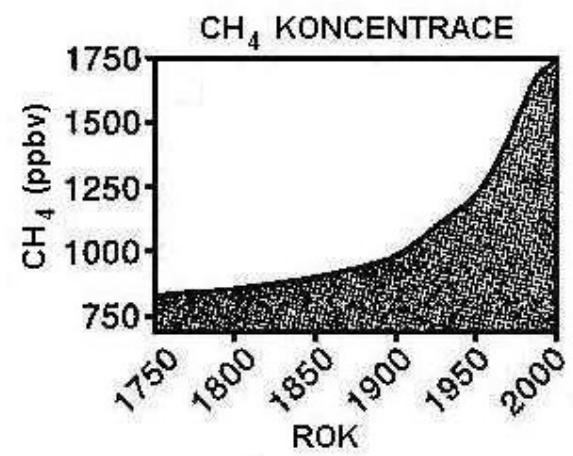
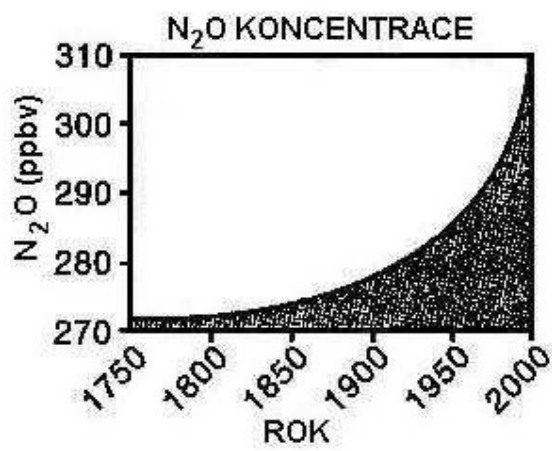
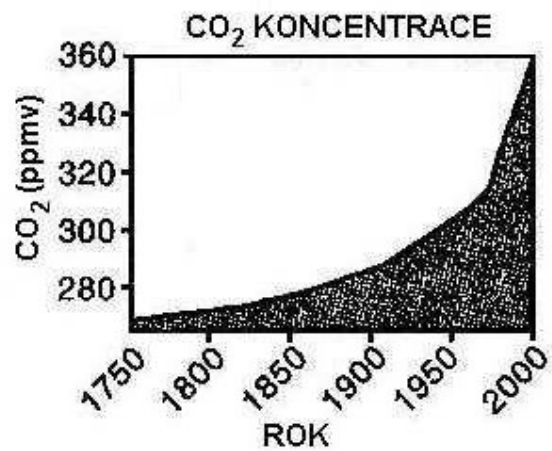
Islámská deklaráce o změně klimatu

"What will future generations say of us, who leave them a degraded planet as our legacy?"

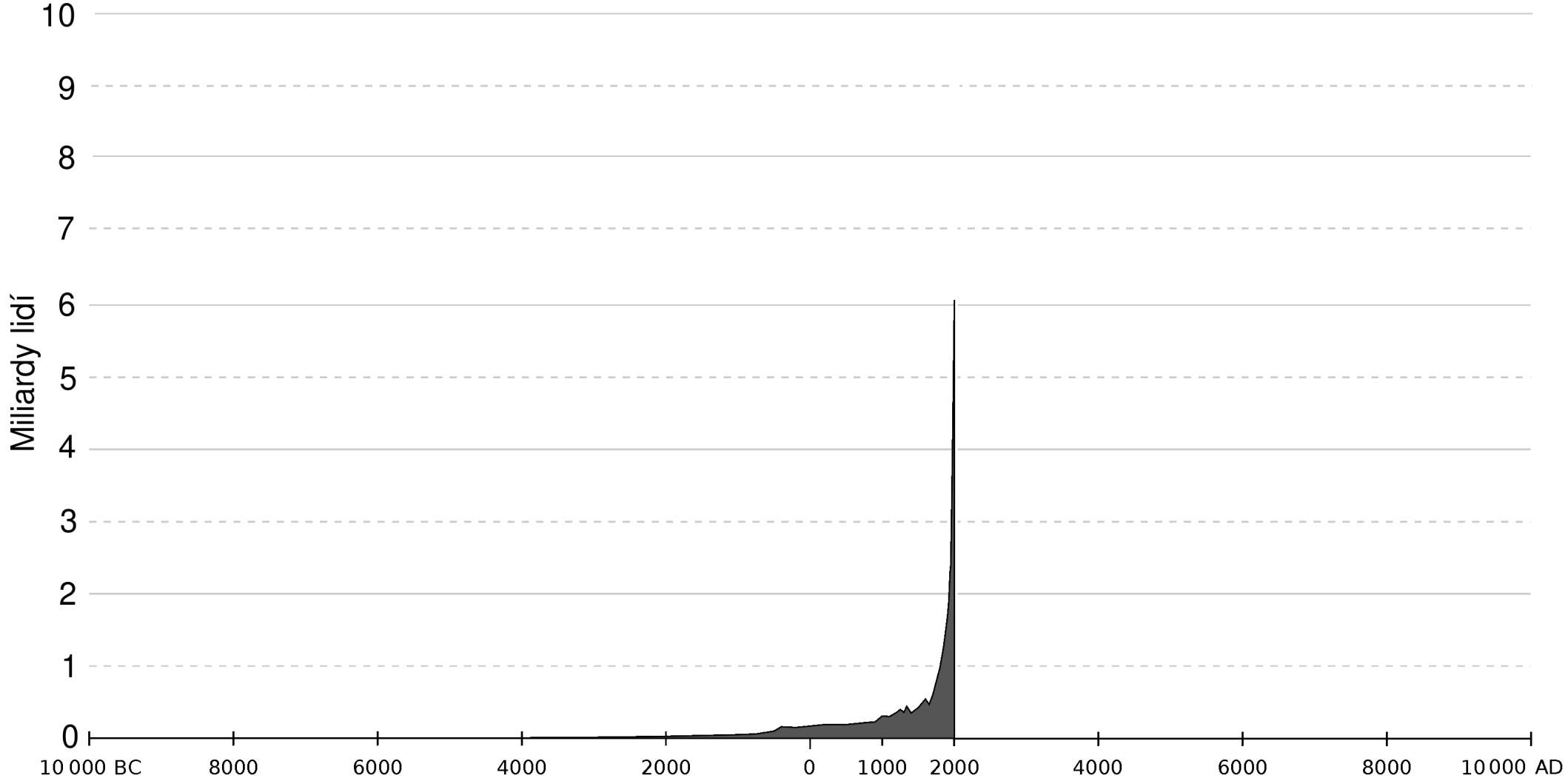

<http://islamicclimatedeclaration.org/islamic-declaration-on-global-climate-change/>
<http://denikreferendum.cz/clanek/21078-k-zachrane-klimatu-vyzvaly-take-muslimske-autority>

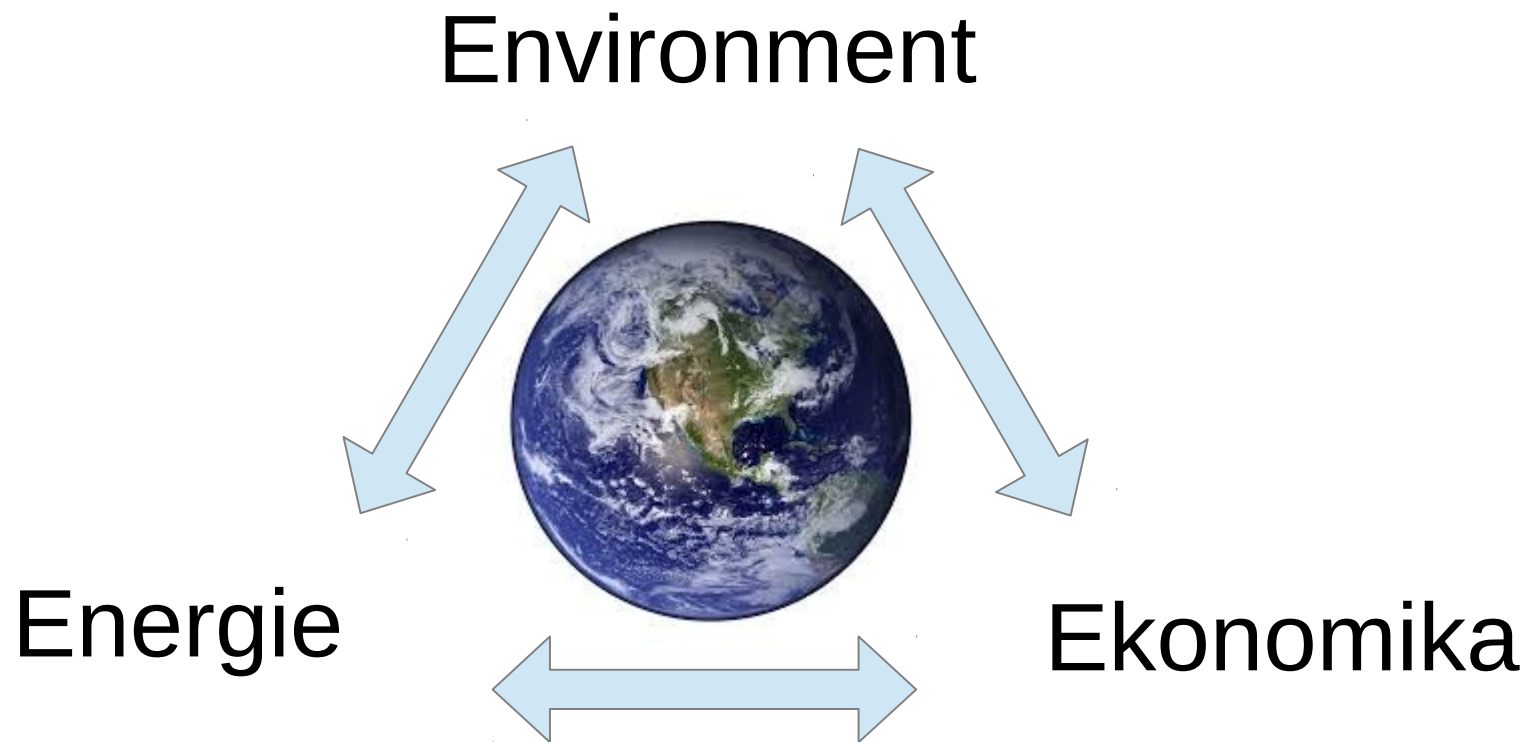
Světová populace (horizont 20 000 let)

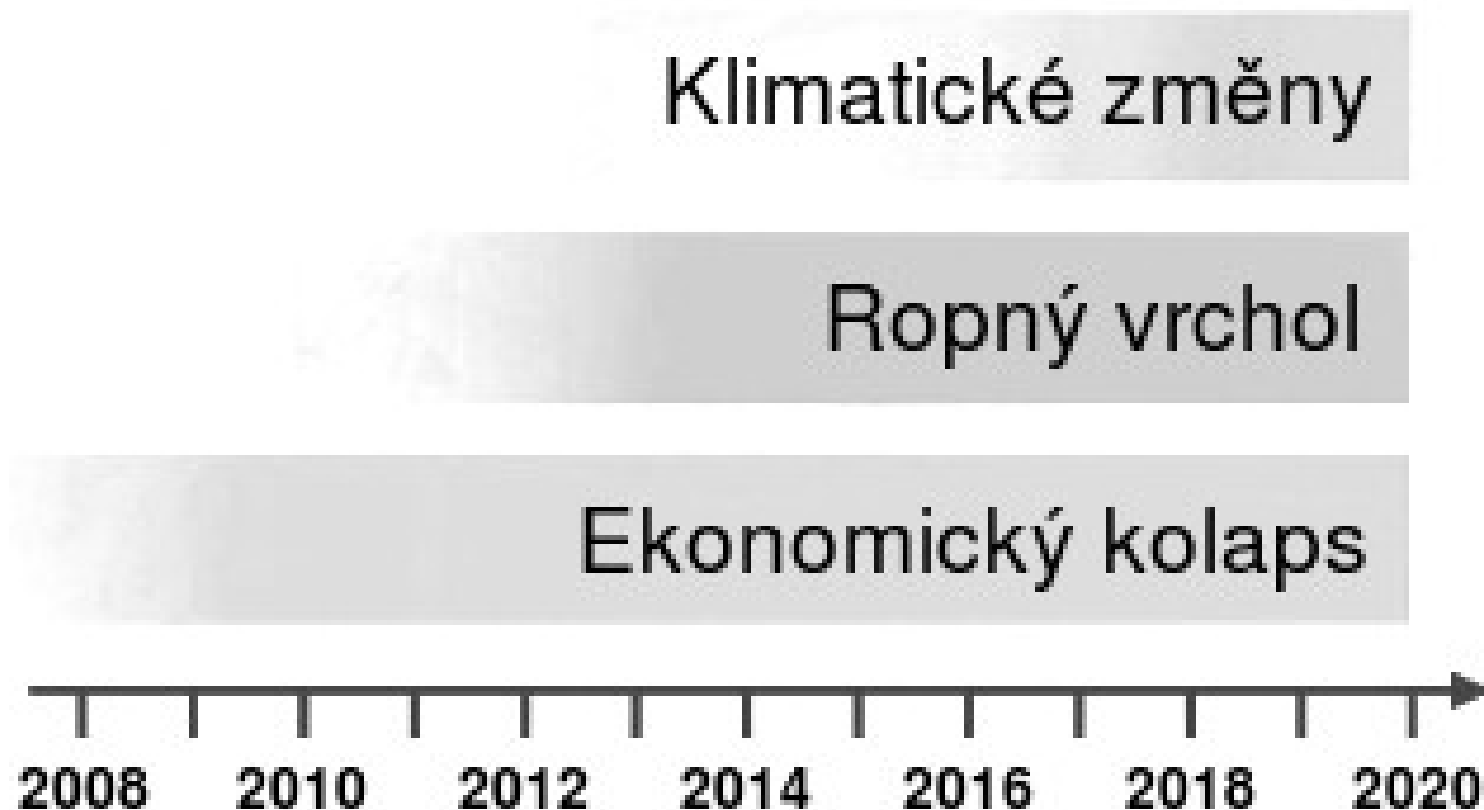
„Všichni bychom se měli starat o budoucnost,
protože tam budeme muset strávit
zbytek svého života.“

Francis Kettering

Svět je komplexní, nelineární, adaptivní systém

Aktuální globální problémy

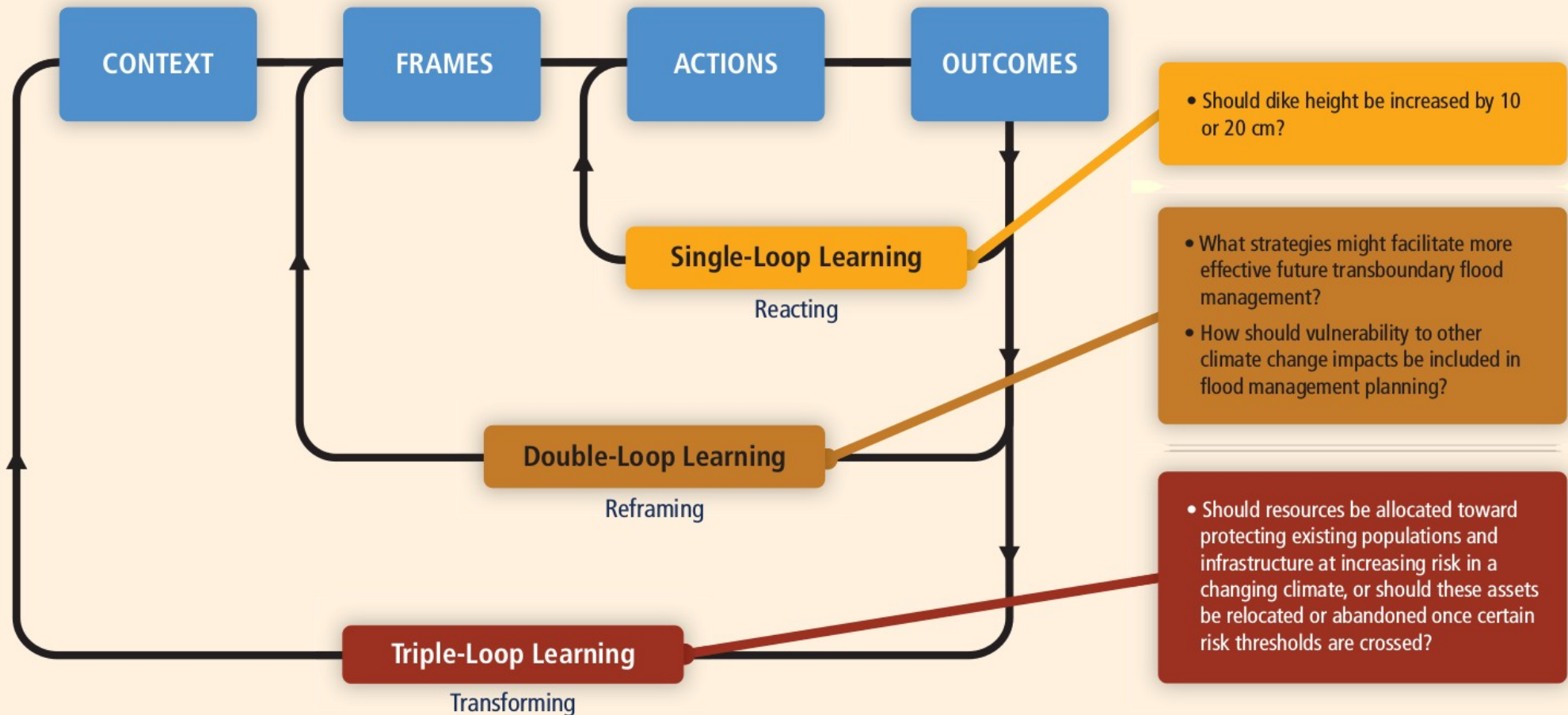
Proces učení socio-ekologického systému (Triple-Loop Learning)

Title:/home/tomas/Dokumenty/Triple-Loo
Creator:Dia v0.97.2
CreationDate:Thu Sep 17 15:59:01 2015

Proces učení socio-ekologického systému (Triple-Loop Learning)

Title:/media/tomas/F5CF-4219/NUR1/Trip
Creator:Dia v0.97.2
CreationDate:Thu Sep 17 17:30:47 2015

Socio-ekologický systém a proces učení

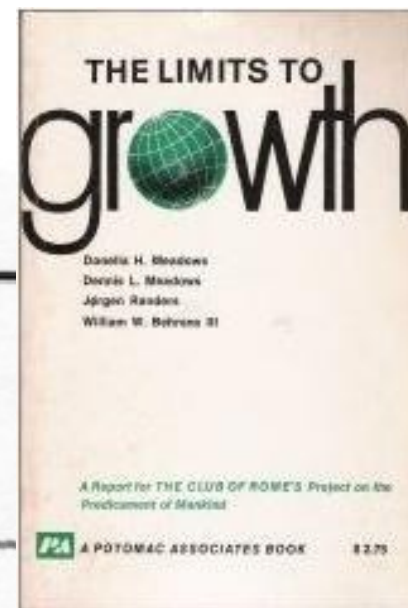
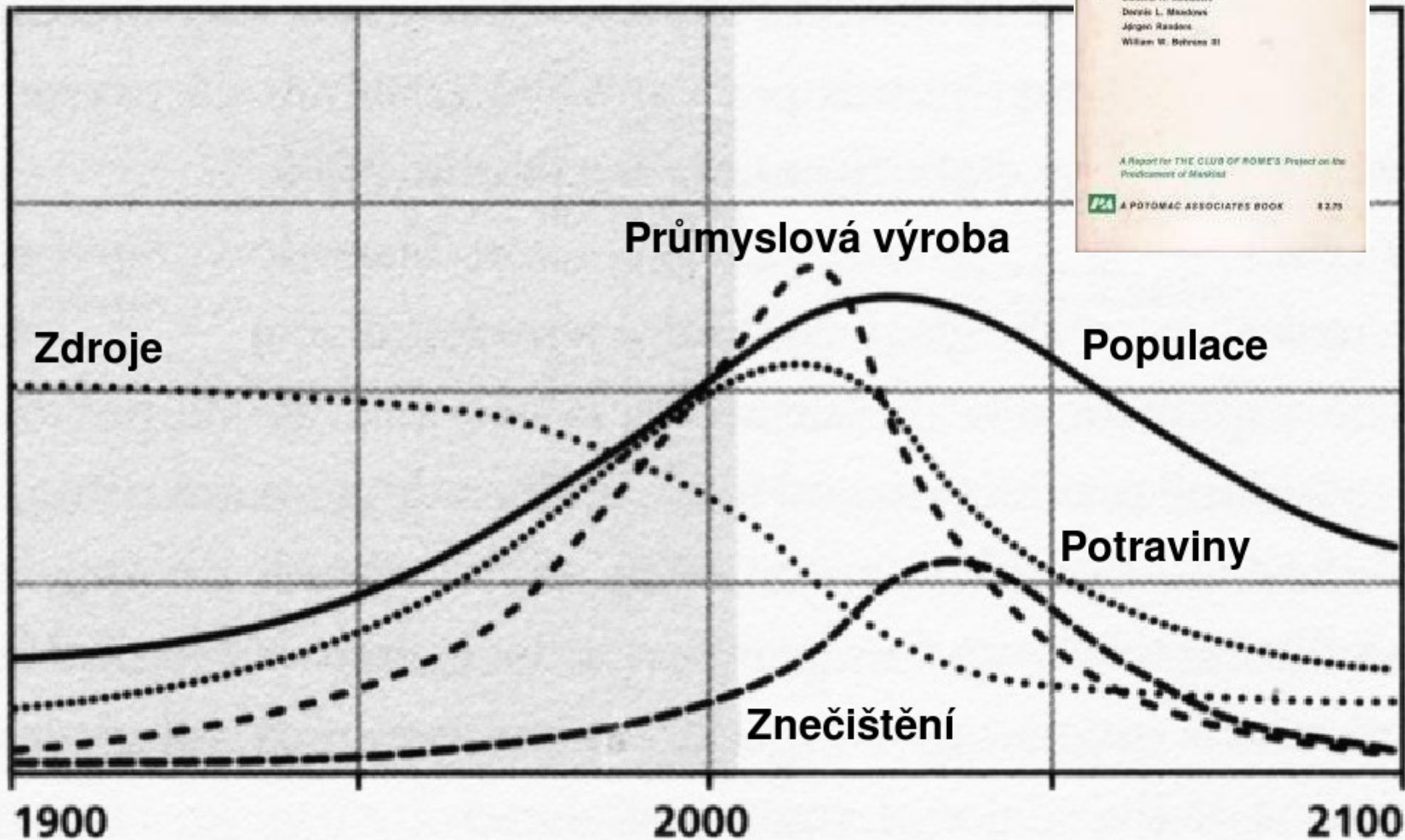
Figure 1-3 | Learning loops: pathways, outcomes, and dynamics of single-, double-, and triple-loop learning and applications to flood management. Adapted from Argyris and Schön, 1978; Hargrove, 2002; Sterman et al., 2006; Folke et al., 2009; and Pahl-Wostl, 2009.

„Jestliže nezměníme směr,
pravděpodobně skončíme tam,
kam směřujeme.“

Čínské přísloví

Meze růstu, 1972

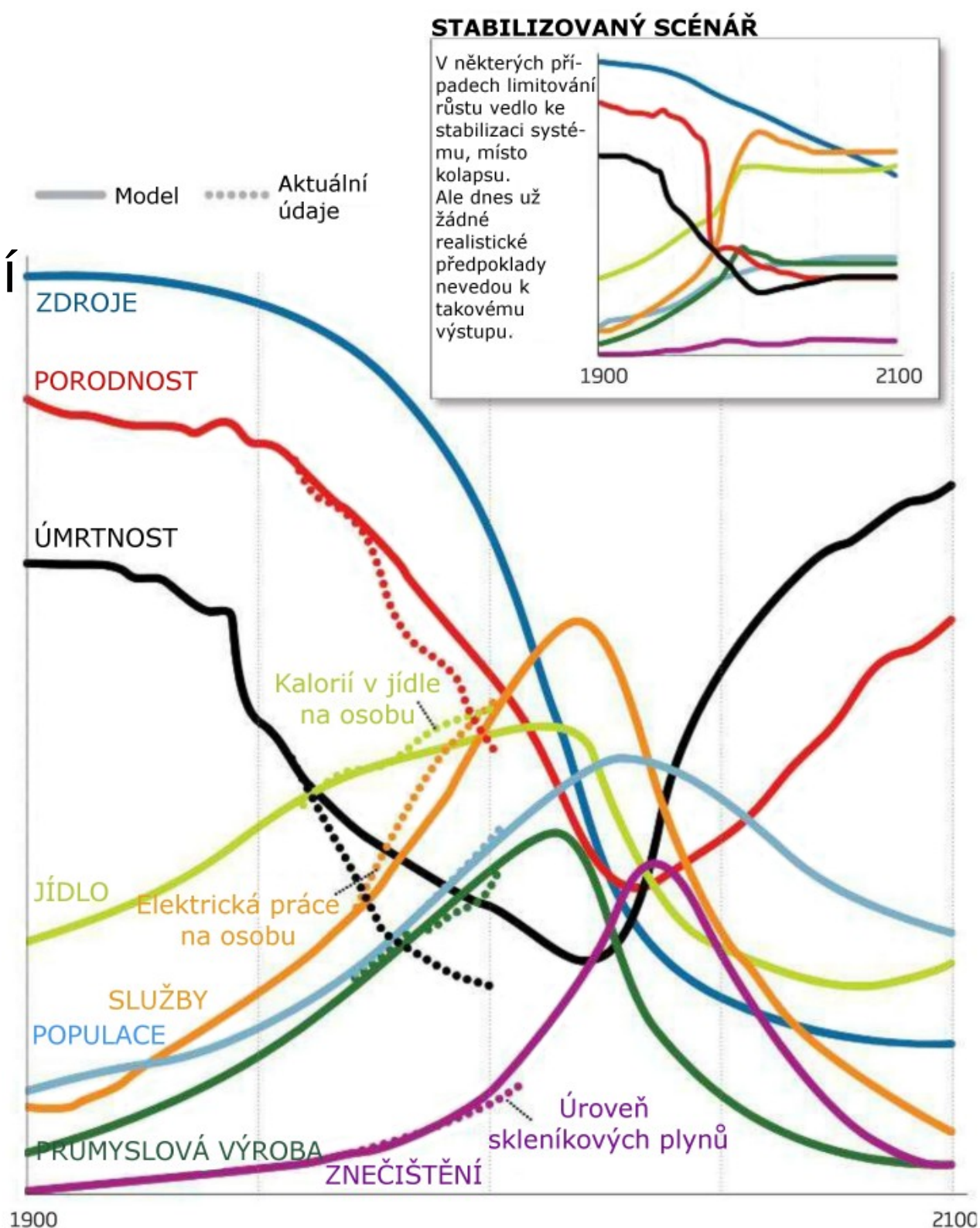
Stav světa

Římský klub

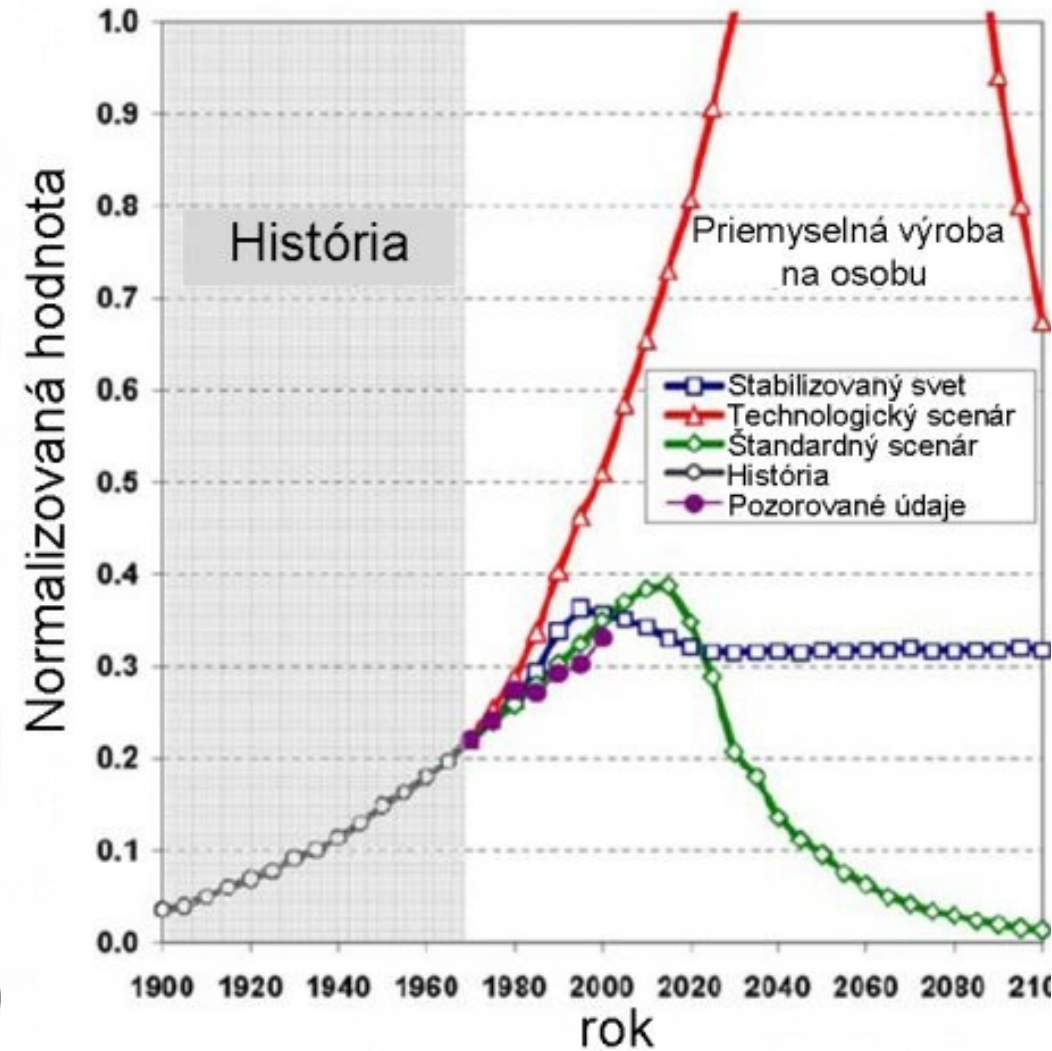
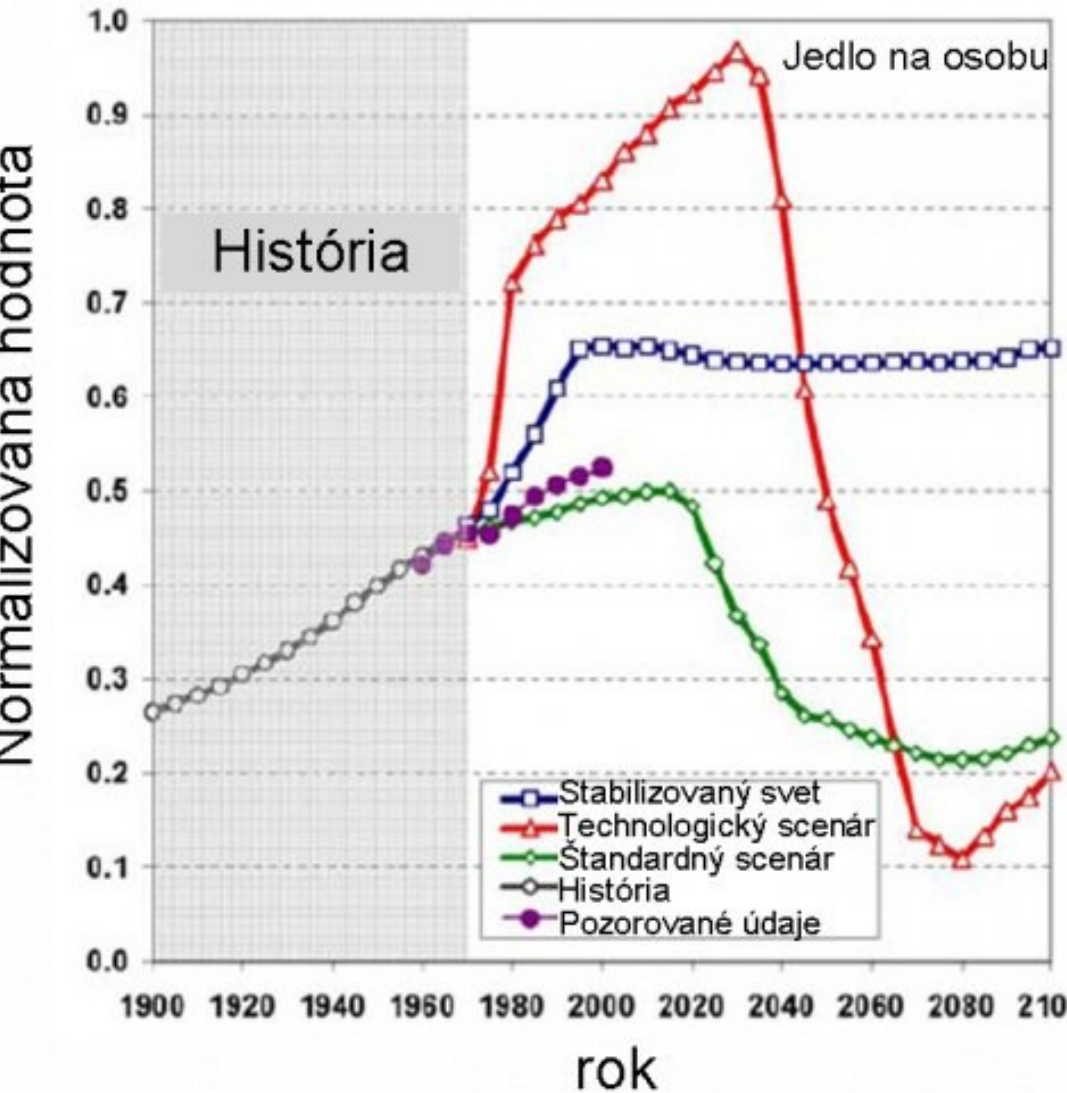
Římský klub je globální think tank, který byl založen v dubnu 1968 a celosvětovou pozornost získal v roce 1972 svou zprávou Meze růstu (Limits to Growth). Zpráva upozorňovala, že svět směřuje ke kolapsu, *je proto třeba zastavit hospodářský růst a stabilizovat populaci.*

Standardní scénář

Udržitelný rozvoj

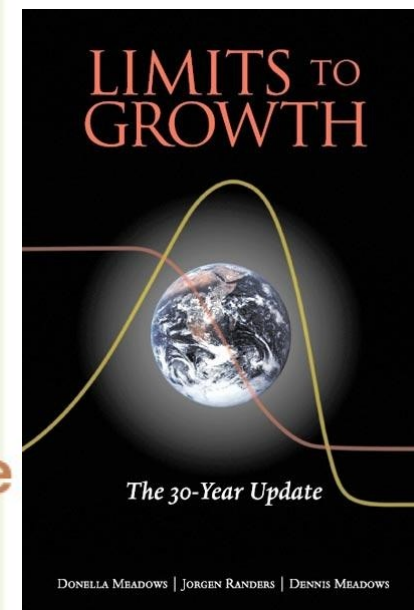
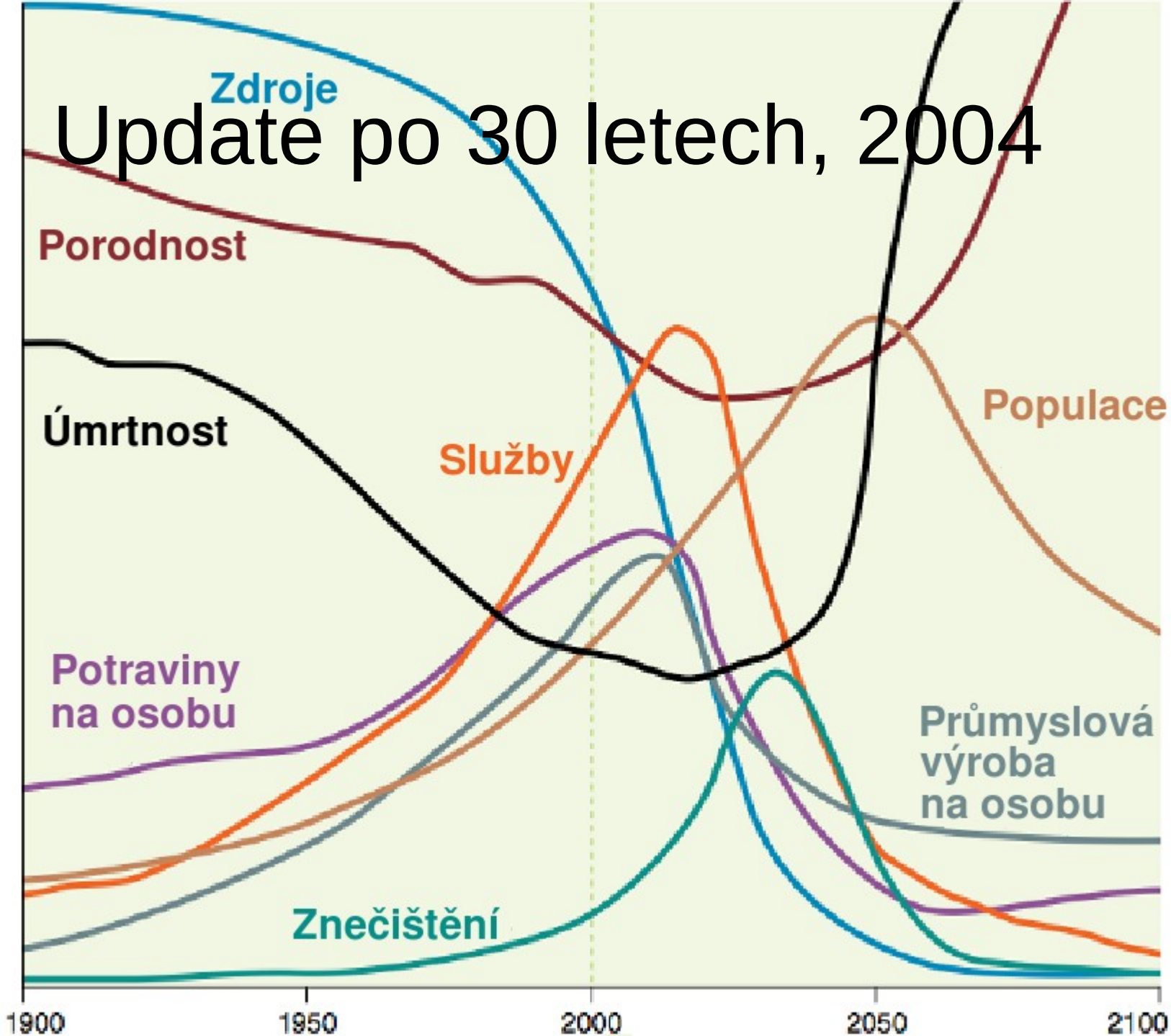
Srovnání studie s realitou

Update po 30 letech, 2004

Zdroje

<http://www.esf.edu/efb/hall/2009-05Hall0327.pdf>

<http://gaiachange.blogspot.com/2011/09/integrated-global-change-model-part-1.html>

Definice UR podle zprávy Komise OSN pro životní prostředí a rozvoj (tzv. Zpráva Brundtlandové, 1987):

„Udržitelný rozvoj je takový rozvoj, který zajistí potřeby současných generací, aniž by bylo omezeno naplnění potřeb generací příštích.“

UR podle D. Meadowse (2014):

„Udržitelný rozvoj je takový rozvoj, který připravuje současný systém na šoky a chaos tak, aby byla co nejméně omezena schopnost budoucích generací uspokojovat své vlastní potřeby.“

http://www.youtube.com/watch?v=AQThrCBfv3M&feature=youtube_gdata_player

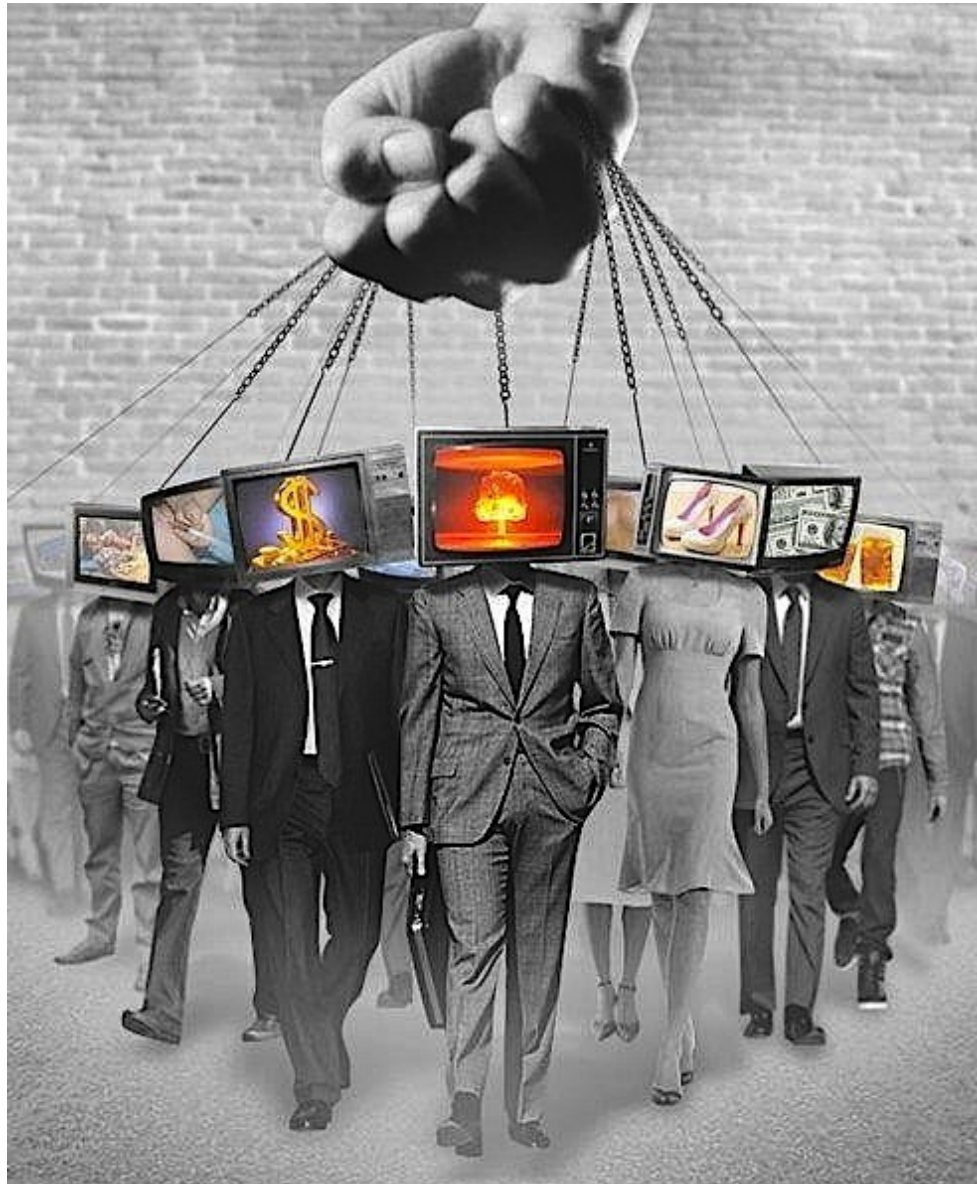
Trvale udržitelný ústup

„Náš druh se podobá známému schizofrennímu pářečku doktoru Jekyllovi a panu Hydeovi. Jsme schopni katastrofálně ničit, ale máme i potenciál založit velkolepou civilizaci. Hyde nás zavedl k nesprávnému použití technologií; zneužili jsme energii a přelidnili Zemi, ale civilizaci neudržíme, pokud se technologií vzdáme. Musíme se naučit je používat moudře, jako by to udělal doktor Jekyll, s myšlenkou na zdraví Země, ne na zdraví lidí. Proto je už pozdě na trvale udržitelný rozvoj; my potřebujeme trvale udržitelný ústup.“

James Lovelock

Orwellův „newspeak“ (doublespeak)

- nepříjemná pravda uchu lahodící

Orwellův „newspeak“ (doublespeak)

- nepříjemná pravda uchu lahodící

- *restrukturalizace, optimalizace* –

Orwellův „newspeak“ (doublespeak)

- nepříjemná pravda uchu lahodící

- *restrukturalizace, optimalizace* – propouštění
- *vzdušný arzenál* –

Orwellův „newspeak“ (doublespeak)

- nepříjemná pravda uchu lahodící

- *restrukturalizace, optimalizace* – propouštění
- *vzdušný arzenál* – bomby a rakety
- *čisté uhlí* –

Orwellův „newspeak“ (doublespeak)

- nepříjemná pravda uchu lahodící

- *restrukturalizace, optimalizace* – propouštění
- *vzdušný arzenál* – bomby a rakety
- *čisté uhlí* – spalování uhlí s ukládáním CO₂
(fakticky neexistující technologie)
- *komunikace* –

Orwellův „newspeak“ (doublespeak)

- nepříjemná pravda uchu lahodící

- *restrukturalizace, optimalizace* – propouštění
- *vzdušný arzenál* – bomby a rakety
- *čisté uhlí* – spalování uhlí s ukládáním CO₂
(fakticky neexistující technologie)
- *komunikace* – propaganda
- *udržitelný rozvoj* –

Orwellův „newspeak“ (doublespeak)

- nepříjemná pravda uchu lahodící

- *restrukturalizace, optimalizace* – propouštění
- *vzdušný arzenál* – bomby a rakety
- *čisté uhlí* – spalování uhlí s ukládáním CO₂
(fakticky neexistující technologie)
- *komunikace* – propaganda
- *udržitelný rozvoj* – business as usual

<http://www.intensity.cz/clanek27.html>

<http://theconversation.com/orwellian-climate-double-speak-dominating-discussion-12279>

Tragédie obecní pastviny

"A finite world can support only a finite population; therefore, population growth must eventually equal zero. "

Garrett Hardin

Garrett Hardin, *The Tragedy of the Commons*, SCIENCE 1968

http://www2.geog.ucl.ac.uk/~mdisney/teaching/tutorials/hardin_1968.pdf

Na konci podnětného článku o budoucnosti jaderné války, Wiesner a York dospěli k závěru, že: „*Obě strany závodu ve zbrojení musejí zvažovat dilema stále rostoucí vojenské síly a neustále se snižující národní bezpečnosti. Tvrdíme na základě svého profesionálního úsudku, že toto dilema nemá žádné technické řešení.*

Pokud i nadále budou velmoci hledat řešení pouze v oblasti vědy a techniky, výsledkem bude zhoršování situace.“

Chtěl bych zaměřit vaši pozornost ne na téma článku (národní bezpečnosti v jaderném světě), ale na závěr, ke kterému došli, a sice, že **neexistuje technické řešení problému**. Implicitní a téměř univerzální předpoklad diskuzí publikovaných v odborných a vědecko-populární vědeckých časopisech je, že diskutovaný problém má technické řešení. Technické řešení může být definováno tak, že předpokládá změnu pouze v mezích přírodních věd, ale vyžaduje malé nebo vůbec žádné změny v lidských hodnotách a idejích morálky.

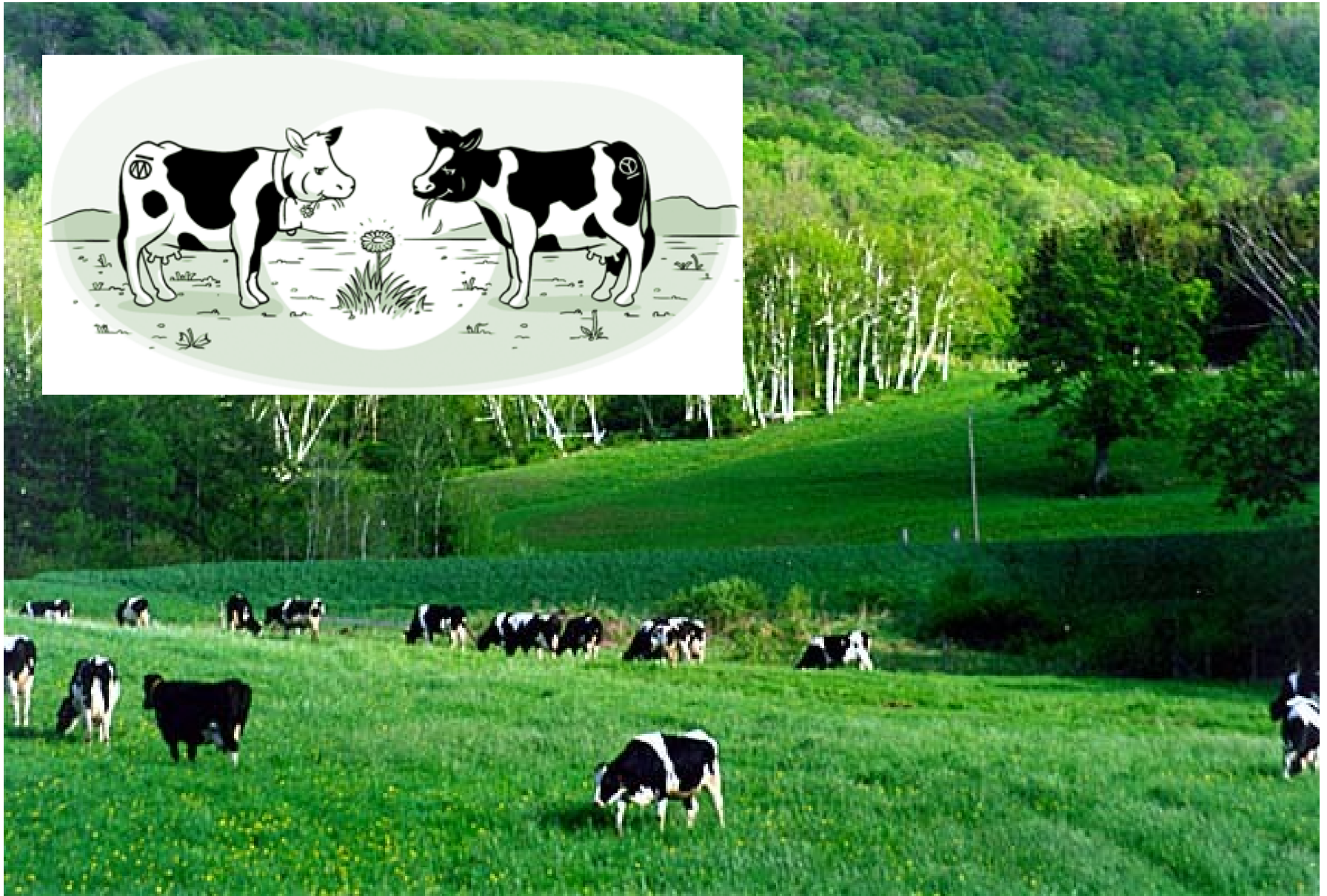
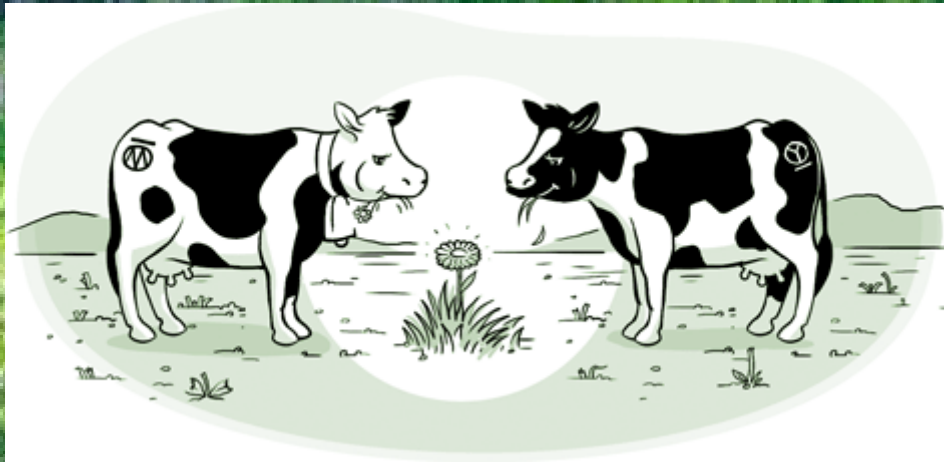
...zabýváme se zde důležitým konceptem kategorie lidských problémů, kterou lze nazvat „**problémy bez technického řešení**,“ a konkrétněji identifikací a diskusí jednoho z nich.

Garrett Hardin, *The Tragedy of the Commons*, SCIENCE 1968

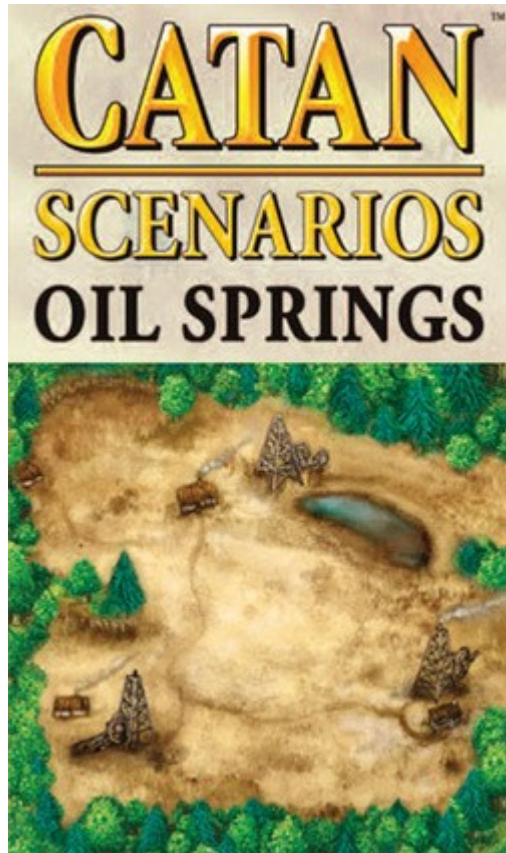
http://www2.geog.ucl.ac.uk/~mdisney/teaching/tutorials/hardin_1968.pdf

Když je loď špatně nasměrovaná,
usilovnější pádlování nepomůže.

Tragédie obecní pastviny

Deskové hry: Osadníci z Katanu

Deskové hry: Azteca

Greenhouse Gases

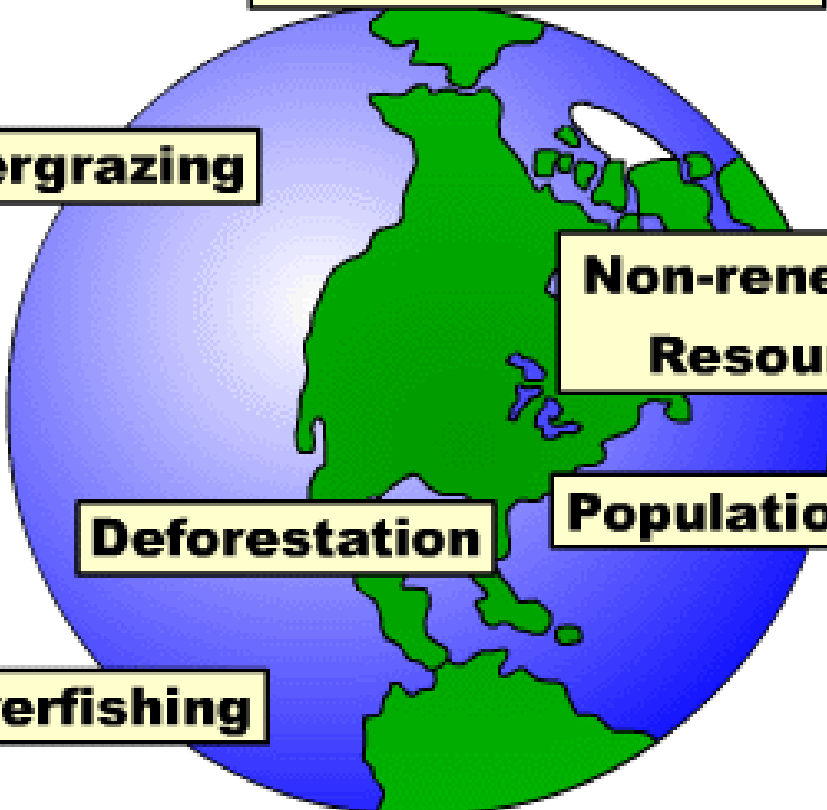
Overgrazing

Non-renewable Resources

Deforestation

Population Growth

Overfishing

TRAGEDY OF THE GLOBAL COMMONS

Reprodukční práva

Deklarace o populaci, OSN, 1967–1994

Recommendation 25

Governments should, as a matter of urgency, make universally available information, education and the means to assist couples and individuals to achieve **their desired number of children**. Family planning information, education and means should include all medically approved and appropriate methods of family planning, including natural family planning, to ensure a voluntary and free choice in accordance with changing individual and cultural values. Particular attention should be given to those segments of the population which are most vulnerable and difficult to reach.

Recommendation 30

Governments are urged to ensure that all couples and individuals have the basic right to **decide freely and responsibly the number and spacing of their children** and to have the information, education and means to do so; couples and individuals in the exercise of this right should take into account the needs of their living and future children and their responsibilities towards the community.

Možnosti řešení

- komunitní správa
- privatizace
- kvóty (rybolov)
- povolenky (emise CO₂) <https://www.youtube.com/watch?v=pA6FSy6EKrM>
- daně, poplatky (uhlíková daň na těžbu fosilních paliv) http://www.ped.muni.cz/wphy/projekty/klima/200809_v616-621.pdf
<http://ekolist.cz/cz/publicistika/rozhovory/jiri-svoboda-zavedme-uhlikovou-dan>